

[Hartling.]

spørgsmål: har præster uindskrænket forkyndelsesfrihed? Svaret må være givet med grundlovens bestemmelse af folkekirken som et evangelisk-luthersk trossamfund. Endvidere: påhviler der biskopper tilsynspligt? Svaret herpå følger naturligt af det første svar og er i øvrigt at finde i de stadig gældende bestemmelser — som det også er blevet nævnt — i Danske Lov.

Hvis man kan være enig så langt, at der er en grænse for forkyndelsesfriheden, og at de kirkelige myndigheder, deriblandt biskopperne, skal hævde denne grænse, bliver spørgsmålet, hvor denne grænse skal gå. Dermed er vort problem i dag ikke længere det principielle, men det konkrete, om en bestemt biskop har trukket denne grænse for snævert og krænket det mål af forkyndelsesfrihed, som en bestemt præst måtte have rimeligt krav på, eller om biskoppen i præstens bog har haft grundlag nok for at optræde, som han gjorde.

Det forekommer mig, at dette konkrete spørgsmål vanskeligt kan debatteres i det høje ting. Jeg advarer imod at gøre tinget til en slags gejstlig overdomstol i sager, der angår folkekirken's bekendelse. De sager må uden tvivl høre til folkekirken's indre forhold. Det er jo ikke spørgsmål, som der kan stemmes om, og som kan afgøres af et flertal over for et mindretal.

Hertil kommer, at denne konkrete sag ligger således, at biskoppen har sendt præsten en række breve, hvori han påviser punkter, på hvilke præstens udtalelser afviger fra folkekirken's bekendelse. Præsten har dernæst udstedt en erklæring, hvoraf biskoppen forstår, at en del ting ikke er ment af præsten sådan, som man måtte få indtryk af, og at andre udtalelser har fået en for polemisk karakter, og biskoppen udtaler til sidst, den 10. juli, at han efter at have orienteret kirkeministerium og bispekollegium betragter sagen som afsluttet.

Nu kan man så mene, at biskoppen ikke har haft nogen lykkelig hånd, og man kan på den anden side mene, at bogen er så udfordrende, at det er vanskeligt at se, at biskoppen kunne undgå at tale med præsten om den. Men når biskoppen den 10. juli ender med at betragte sagen som afsluttet, forekommer det lidt anstrengt; og det må vel næsten falde ind under det begreb, der

kaldes unødigt trætte, at man forlanger sagen debatteret her. Jeg tvivler om, at man gavner nogen med det.

Den danske folkekirkes egenart kan ikke bestemmes så præcist, at der ikke bliver rigelig plads tilbage for et skøn i det konkrete tilfælde. Om et sådant skøn vil der ofte kunne gøre sig modstridende opfattelser gældende. Man kunne heraf drage den slutning, at det var på tide at bringe uklarheden ud af verden, at få fastlagt principielt klare og skarpt bestemte grænser eller få fjernet alle grænser overhovedet. Jeg drager ikke den slutning, og jeg advarer andre imod at drage den. Jeg synes slet ikke, at den foreliggende anledning har vægt nok til, at vi skulle komme ind i en slags kirkekamp. Det kan denne meget beskedne bog og dens behandling slet ikke bære.

Må jeg i parentes sige, at det at nævne Otto Møllers bog „Gjenløsningen“ i samme åndedræt som Poul Kalmeyers skitseagtige bog er så urimeligt, at man i alle fald på Otto Møllers vegne må protestere. Til klarering af det ærede medlem hr. Helge Larsens opfattelse må jeg måske anbefale læsning af det af stiftsprovst Felter udsendte foredrag „Religion og moral“, et foredrag, der er holdt i anledning af Kalmeyers bog.

Man bør tiltro sine medmennesker de bedste og værdigste motiver. Jeg skal forsøge at fastholde den tro, at det ærede medlem hr. Helge Larsen har rejst denne sag af kærlighed til folkekirken og iver for at værne præsternes frihed, men jeg synes unægtelig, at det ærede medlem, ikke mindst ved sit andet indlæg, har gjort det lidt vanskeligt at fastholde troen. Det motiv, at ville sætte bispen på plads, kan ikke kaldes værdigt i denne forbindelse og burde ikke tage vor tid her i tinget.

Jeg finder altså ikke den stillede forespørgsel nødvendig, men jeg kan takke den højtærede kirkeminister for den givne grundige redegørelse, som jeg i alt væsentligt føler mig i overensstemmelse med.

Hvidberg: Den sag, som har givet anledning til forespørgslen, forekommer mig at have to sider, nemlig for det første en dogmatisk-læremæssig side, for det andet spørgsmålet om fremgangsmåden for en biskop ved udførelsen af sin tilsynspligt over for sine præster.